

C52 – FIN3

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2008-2009

6 november 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FINANCIEN EN BEGROTING

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jan Peumans tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het voorschottensysteem voor de gemeenten inzake de onroerende voorheffing	1
Interpellatie van de heer Bart Van Malderen tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het beleggingsbeleid van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en de gevolgen van de bank- en kredietcrisis	4

Waarnemend voorzitter: de heer Erik Matthijs

Vraag om uitleg van de heer Jan Peumans tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het voorschottensysteem voor de gemeenten inzake de onroerende voorheffing

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de vraag gaat duidelijk over de lokale besturen. Als men al 25 jaar gemeentefinanciën doet, begint men daar op een bepaald moment toch wel een goed zicht op te krijgen.

Gisteren tijdens de plenaire zitting, mijnheer de minister, was er nog even discussie over de financiële situatie van de gemeenten. We hebben onlangs ook op meerdere plaatsen een discussie gehad met minister Keulen over het Gemeentefonds, over de indexaanpassing van 3,5 procent, waarvan de minister zei dat het niet meer voor deze legislatuur is. Ik denk dat dat een heel duidelijke uitspraak was.

Ik heb geen exacte cijfers, maar ik verwijs naar een persmededeling van de Waalse steden en gemeenten. Zoals ik vorige week in Le Vif/L'Express heb gelezen, zeggen die gemeenten dat het verlies aan dividenden in Wallonië naar aanleiding van het Dexia-verhaal meer dan 60 miljoen euro zou zijn. Ik baseer me op persmededelingen, dus ik ken niet de finesses van het verhaal. We kunnen dat niet helemaal doen, maar als we dat vertalen naar Vlaanderen – we hebben het dubbele aantal inwoners, en het hangt natuurlijk af van het soort participaties – zouden de gemeenten een vrij fors bedrag verliezen door het Dexia-verhaal. Ik geef dit mee bij wijze van voorbeeld, naar aanleiding van de gevolgen van de internationale kredietcrisis.

Ook de gevolgen van de steeds maar stijgende inflatie zijn voelbaar. Dat geldt natuurlijk ook voor u, mijnheer de minister, als minister van Financiën en Begroting, naar personeelslasten enzovoort. Maar dat geldt ook voor de gemeenten.

In deze bestuursperiode heeft de Vlaamse Regering het terecht steeds opgenomen ten voordele van de financiële status en situatie van de gemeenten. Men moet dat durven toegeven, dat is zo. Dat hebben we uiteraard in eerste instantie gedaan door een vaste jaarlijkse groei-voet van de verschillende fondsen. Maar daarnaast werd een lokaal pact gesloten met alle Vlaamse gemeenten.

We hebben dan ook steeds consequent, maar gezond kritisch, zoals dat heet, die beslissingen gesteund.

Mijnheer de minister, een andere belangrijke bron van inkomsten voor de vele Vlaamse steden en gemeenten is het systeem van opcentiemen van de onroerende voorheffing. Naast de aanvullende personenbelasting, het Gemeentefonds en lokale belastingen, is dat een van de grote stromen van ontvangsten die voor de gemeenten vrij fundamenteel zijn.

De opcentiemen van de onroerende voorheffing bepaalt elke gemeente zelf. Die kan heel sterk variëren. In de ene gemeente kan dat 8 procent zijn, in de andere gemeente kan dat, bij wijze van spreken, 500 procent zijn. Hoe armer de gemeente, hoe hoger de opcentiemen. Ik denk dan vooral aan plattelandsgemeenten.

Mijnheer de minister, de vraag is vrij eenvoudig. Ik wil een lans breken om de huidige werking van het voorschottensysteem aan te passen. Nu is het zo dat de gemeenten in zesmaandelijks schijven vanaf juli een voorschot krijgen uitbetaald. Dat heeft natuurlijk ook te maken met het in het kohier inschrijven van de desbetreffende belastingen.

We vragen ons af of het niet mogelijk moet zijn om dit voorschottensysteem al vanaf januari te starten. Dat kan onzes inziens, gezien de gunstige kaspositie van de Vlaamse overheid – want we hebben toch voortdurend gehoord dat de Vlaamse overheid een zeer gunstige kaspositie heeft, maar ik weet niet of dat nog altijd geldt –, budgettair geen enkel probleem vormen. Bovendien is het zo dat het huidige voorschottensysteem berekend wordt op 95 procent van de geraamde opbrengst. Het moet mogelijk zijn om dit te berekenen op de volle 100 procent.

Mijnheer de minister, geldt het hierboven geformuleerde systeem met betrekking tot de 95 procent-voorschottenregeling, vanaf juli zesmaandelijks schijven, in alle gemeenten? Hoelang is dat al van toepassing?

Hebt u weet van vragen en/of opmerkingen vanuit de gemeentebesturen met betrekking tot deze regeling?

Overweegt u een bijsturing van het systeem, zodat de gemeenten vroeger over hun opcentiemen kunnen beschikken en minstens over 100 procent van de geraamde inning?

De voorzitter: De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Thieu Boutsen: Mijnheer Peumans, ik hoor u refereren aan kasoverschotten. Ik denk dat dat voor het

verleden zeer terecht is, maar na alle interventies die de regering de voorbije weken en maanden heeft moeten doen, stel ik me toch vragen bij die kasoverschotten, niet alleen om te bewerkstelligen wat de heer Peumans vraagt.

Ik kon door omstandigheden niet aanwezig zijn bij enkele vergaderingen van de commissie, dus misschien werd het hier behandeld, maar ik stel me de vraag of de geplande leningsaflossingen, die toch moeten leiden tot een nulsaldo in 2009, en die normaal toch met liquiditeiten en kasoverschotten moeten gebeuren, wel kunnen plaatsvinden. Moet er tegen het einde van de legislatuur niet worden meegedeeld dat u de leninglast wel op nul had willen brengen, maar dat u, door wat ons allemaal is overkomen, die leningen misschien toch niet volledig terugbetaald krijgt?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, collega's, het systeem van de voorschottenregeling is van toepassing voor alle 308 Vlaamse gemeenten en voor de 5 Vlaamse provincies. We hebben het systeem zelf ingevoerd bij programmadecreet van 6 juli 2001 en wordt dan ook toegepast vanaf het aanslagjaar 2001. De allereerste voorschotten werden bijgevolg in juli 2001 aan de gemeenten overgemaakt. Het systeem functioneert al meer dan zeven jaar vrij adequaat.

De bedoeling van de voorschottenregeling is tweeledig. Ten eerste: de gemeenten en de provincies afschermen van het inningsproces van de onroerende voorheffing, waarop zij weinig of geen invloed hebben. U weet dat we in die periode met de onroerende voorheffing heel wat problemen hebben gehad qua inning. De voornaamste spelers in dit proces zijn de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) en de federale Patrimoniumdocumentatie, het vroegere kadaster. Ten tweede was het ook de bedoeling de gemeenten via het voorschottensysteem te voorzien van een regelmatige liquiditeitsstroom die maandelijks binnenkwam, waardoor ontvangers hun kaspositie op voorhand bijna exact konden bepalen aan de hand van de afgesproken voorschotten. Die regeling wordt door de gemeenten en de provincies erg gewaardeerd.

De afdeling Fiscaliteit en Parafiscaliteit van de Hoge Raad van Financiën heeft overigens in een advies van oktober 2007 voor de opcentiemen op de personenbelasting voor een gelijkaardig voorschottensysteem gepleit, om een vast patroon in de doorstortingen naar de gemeenten te bewerkstelligen. Het huidige beperkte systeem van voorschotten die de federale overheid aan de gemeenten toekent, is volgens de Hoge Raad ontoereikend.

Het advies van de Hoge Raad luidt dan ook als volgt: "Bijgevolg beveelt de afdeling aan een systeem van vaste voorschotten in te voeren, waarbij in eerste instantie het scenario '90 procent gespreid over 6 maanden' de

voorkeur krijgt en waarbij het voorschotbedrag eventueel tot 95 percent wordt opgetrokken na evaluatie van de werking van het voorschottenmechanisme." De Hoge Raad voor Financiën stelt met andere woorden een copy-pastesysteem voor aan de federale minister van Financiën voor de voorschotten op de opcentiemen op de personenbelasting voor de gemeenten.

De Vlaamse Belastingdienst krijgt daar inderdaad vragen over, vooral van de ontvangers van de gemeenten. De vragen gaan in hoofdzaak over de volgende topics. Ten eerste: de begrotingsramingen. Jaarlijks maakt het Agentschap Binnenlands Bestuur van minister Keulen richtlijnen op die de gemeenten kunnen gebruiken bij de berekening van de begrote ontvangsten. Voor 2008 is dat inmiddels gebeurd bij omzendbrief van 18 juli 2008, die gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad van 2 september jongstleden.

In deze omzendbrief is een formule opgenomen voor de berekening van het bedrag op basis waarvan de voorschotten zullen worden berekend. Ook wordt de timing van de communicatie van deze begrotingsramingen bepaald. Over die timing worden soms informatieve vragen gesteld. De berekening van de begrotingsramingen zelf geeft op dit ogenblik zelden aanleiding tot discussie. Men kent het systeem, en men voelt zich daar, voor zover wij weten, vrij comfortabel in.

Ten tweede: de vergelijking tussen de voorschotten en de effectief geïnde sommen. Zoals u weet, bepaalt het decreet van 6 juli 2001 dat als de totaal geïnde opcentiemen lager zouden liggen dan 95 percent van de begrote opcentiemen, het negatieve saldo in mindering wordt gebracht van de voorschotten van het eerstvolgende aanslagjaar. Daar informeert men natuurlijk spontaan of er geen probleem is. Als er een positief saldo is, wordt dit doorgestort op de laatste dag van de maand mei volgend op het aanslagjaar. Vooral rond dat bedrag worden nogal wat vragen gesteld, omdat men dat natuurlijk maximaal probeert op te nemen in de begroting.

Ten derde: het onderscheid tussen de voorschotten en de gewone doorstortingen. Naast de voorschotten worden ook de ontvangsten die betrekking hebben op vroegere aanslagjaren, bijvoorbeeld na afhandeling van een bezwaarschrift of na een invorderingsprocedure, doorgestort aan de gemeenten. Het decreet van 6 juli 2001 bepaalt dat die doorstorting moet gebeuren uiterlijk op de laatste bankwerkdag van de maand volgend op de maand van de ontvangst. Als men met andere woorden achterstallige inningen doet, moet dat een maand na ontvangst worden doorgestort. Onze website www.vlaanderen.be/ovgem biedt daarvan een zeer gedetailleerd overzicht per gemeente, zowel van de voorschotten als van de gewone doorstortingen. Ook hierover worden soms nog bijkomende informatieve vragen gesteld.

De conclusie luidt dan ook dat de lokale ontvangers vooral vragen stellen over een specifieke situatie, maar dat er op dit ogenblik geen discussies of meningsverschillen voorkomen over het systeem zelf. Ik ben dan ook niet van plan om iets dat goed is, te veranderen. Wij overwegen op dit ogenblik dus geen initiatieven om het huidige systeem te wijzigen.

Mijnheer Peumans, u vraagt of we de voorschotten niet moeten verhogen tot 100 percent van de begrotingsraming. Het lijkt mij vanzelfsprekend, en ik voel me daarin gesterkt door het advies van de Hoge Raad voor Financiën, om niet 100 percent, maar wel 95 percent van de geraamde ontvangsten als voorschot uit te keren. Dat verschil van 5 percent vormt een soort buffer tegen situaties waarin de onroerende voorheffing oninbaar blijkt.

Als bijvoorbeeld een bedrijf dat in een bepaalde gemeente een belangrijke vestiging heeft, failliet gaat, de vestiging sluit, of beslist de vestiging naar een andere gemeente over te brengen, dan kan dit belangrijke nadelige effecten hebben op de opcentiemen van die gemeente. Vooral in kleine gemeenten kan zich dat laten voelen, zeker als het bijvoorbeeld over een erg groot bedrijf gaat.

Dat verschil van 5 percent vormt daarnaast ook een buffer tegen vertragingen in de ontvangsten. Als een belastingplichtige bijvoorbeeld nalaat de onroerende voorheffing binnen de decretale betalingstermijn te voldoen, dan moet een gedwongen invorderingsprocedure worden opgestart. Wat ons in 2009, als het financieel zwaar wordt voor de mensen, ook nog te wachten staat, is dat particulieren afbetalingsplannen vragen, die dan ook vrij vlot worden toegekend. Een ander voorbeeld is dat voor overleden belastingplichtigen de erfgenamen moeten worden aangeschreven. Ook dat leidt tot vertraging van de ontvangsten.

Het weglaten van de buffer van 5 percent zou onzes inziens leiden tot nodeloze administratieve rompslomp en vooral tot het op gang brengen van financiële transacties en terugvorderingen tussen de lokale overheden en het Vlaamse Gewest. Terwijl het nu heel simpel is: je stort 95 percent door, je maakt in het voorjaar van het daaropvolgende jaar de definitieve rekening en je stort het saldo van 5 percent eind mei door. Dat systeem loopt op dit ogenblik vrij goed.

U vroeg vervolgens ook om stortingen van voorschotten te doen vanaf januari. Ik zou zeggen: ik wil wel, maar ik kan niet. Het overgrote deel van de aanslagbiljetten van de onroerende voorheffing wordt immers verzonden in de loop van de maand mei. De ontvangsten beginnen dan ook pas in juni en juli binnen te lopen. Dat gaat zo door tot het einde van het jaar.

Met het huidige systeem zijn we al voor een stuk aan het prefinancieren. Het is belangrijk dat we dat op een

billijke manier doen. In de ene gemeente moeten we wat meer prefinancieren, in andere gemeenten volgt dat wat later. Het hangt er een beetje van af welke aanslagbiljetten wanneer naar waar worden gestuurd en wanneer de betalingen uiteindelijk binnenkomen.

De kaspositie van de Vlaamse overheid blijft op dit ogenblik vrij gunstig. Het is natuurlijk wel zo dat de kaspositie wordt gegeven op de eerste dag van de maand, dus op een moment dat we net alle lonen hebben betaald. Daardoor heb je dikwijls gezegd negatieve kasposities. Eigenlijk zou je de kaspositie altijd op de vijftiende dag van de maand moeten geven, dat geeft een veel correcter beeld van de reële kaspositie van de Vlaamse overheid.

Over twaalf maanden bekeken, verbetert de kaspositie van de Vlaamse overheid wel altijd in de tweede helft van het jaar. Dat heeft te maken met het feit dat we in het begin van het jaar nogal wat voorschotten doorstorten aan onze IVA's en EVA's, wat zwaar weegt op de begroting. We innen die onroerende voorheffing vanaf juni en juli. Het is dan ook goed dat er vanaf juli een constante voorschottenstroom op gang komt, waardoor de kaspositie niet negatief wordt beïnvloed. Soms moeten we wat meer prefinancieren, maar dan gaat het over een zeer tijdelijke periode.

Ik meen dat we op deze wijze een goed systeem hebben, een systeem dat functioneert. Mijn voorstel is om goede dingen niet te veranderen. Ik begrijp de stelling van de heer Peumans dat het ons beter zou uitkomen vanaf januari. Maar in dat geval zouden we zes maanden moeten prefinancieren vanuit de Vlaamse overheid. Bovendien hebben we met de inspanningen die we in parlement zullen goedkeuren om kasgelden te gebruiken om de participatie van 500 miljoen euro bij Ethias op te nemen, stilaan de bodem bereikt. En daarmee sluit ik me aan bij de opmerking van de heer Boutsen.

Onze kaspositie is nog altijd comfortabel. We zullen er ook in slagen om alle vooropgestelde leningsaflossingen te doen. Er wordt dus niet getornd aan de doelstelling om eind 2008 schuldenvrij te zijn. Zoals u weet, loopt er nog één kleine rekening. We zijn nu aan het onderhandelen om die vervroegd af te lossen. Dat is een debat over wederbeleggingsintresten. Als daar een fatsoenlijk voorstel uit de bus komt, gaan we dat dus ook aflossen. Zo niet, lossen we dat begin volgend jaar af. De doelstelling blijft in elk geval om eind 2009 schuldenvrij te zijn, en we gaan dat ook realiseren. Wij hebben verder ook de ambitie om nog wat betalingen van 2009 vooruit te trekken naar 2008. Ook dat zal zijn impact hebben.

Samengevat hebben we dit jaar circa 630 miljoen euro schulden van de gemeenten overgenomen, hebben we 500 miljoen euro uit het Toekomstfonds geput voor de

Dexia-operatie, hebben we 500 miljoen euro uit de kas geput voor Ethias, en gaan we 400 miljoen euro extra uitgaven voor 2009 in 2008 doen. We zullen onze kas dus opgebruiken, maar ik vind dat een goede zaak. Ik ben als minister van Financiën en Begroting immers geen beleggingsspecialist. We gaan ongeveer 2 miljard euro activeren, waarvan 1 miljard euro voor de participatie in de financiële instellingen en 630 miljoen euro voor de gemeenten.

Ik heb deze week overigens een hele avond en nacht aan onze eigen begroting meegewerkt, en dan zie je dat die schuldverlichting vlot binnenkomt. In een kleine gemeente geeft dat al snel 300.000 tot 400.000 euro extra beleidsruimte. Dat is toch belangrijk voor kleine gemeenten. Voor Riemst zal dat niet anders zijn, mijnheer Peumans.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreide antwoord. Mijn vraag was zeker geen pleidooi voor eigen winkel. Ik heb geprobeerd het zo algemeen mogelijk te houden.

Wij hebben overigens een zeer goede kaspositie in onze gemeente, mijnheer Boutsen. Ik dank u voor uw bezorgdheid.

Minister Dirk Van Mechelen: De meeste gemeenten hebben trouwens een goede kaspositie.

De heer Jan Peumans: Dat klopt. U hebt in uw inleiding ook terecht gezegd dat er over het algemeen een relatief grote tevredenheid is over de inspanningen die deze Vlaamse Regering doet, ook in verband met de kredietcrisis en het verhaal van Dexia en Ethias, twee financiële instellingen die heel sterk gelieerd zijn met de gemeenten. Was de Vlaamse overheid niet tussengekomen, dan hadden wij in de gemeentelijke geldbuidel moeten tasten.

Ik denk dat de Vlaamse Belastingdienst zeer goed werkt, in tegenstelling tot vroeger – ik heb als schepen van Financiën in onze gemeente nog andere tijden meegemaakt. Als het goed is, moeten we het ook kunnen zeggen.

U verwijst terecht met de nodige fierheid naar de Hoge Raad voor Financiën, die stelt dat men dat systeem ook zou moeten toepassen op de aanvullende personenbelasting. Ik moet wel zeggen dat de federale overheid daar de laatste jaren ook wel in positieve zin inspanningen heeft gedaan. Er zijn tijden geweest dat men in het begin van het jaar zei dat we 3 miljoen euro zouden krijgen, en dat we op het einde van het jaar maar 2 miljoen euro kregen, en dergelijke meer. Op dat gebied is er veel gecorrigeerd.

U stelt dat de kaspositie van de Vlaamse Regering in de tweede helft van het jaar verbetert. Maar is er ooit een

toetsing gebeurd inzake een eventuele spreiding over twaalf maanden van de onroerende voorheffing enerzijds en de kaspositie van de Vlaamse Regering anderzijds? Zo'n toetsing zou kunnen aantonen wat het betekent indien de Vlaamse overheid voor alle 308 gemeenten een prefinanciering zou moeten doen gedurende die zes maanden.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik geef u een voorbeeld, uit het leven gegrepen. In mei sturen we ze op, en dus beginnen de eerste ontvangsten binnen te komen in juni. Wij beginnen op 1 juli voorschotten door te storten. Voor de gemeente Riemst is de eerste ontvangst gebeurd in juni, voor 77.650 euro. Wij hebben op 1 juli het eerste voorschot gestort voor 411.128 euro.

De heer Jan Peumans: Dat is schitterend. Dat wist ik zelf niet. *(Gelach)*

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Bart Van Malderen tot de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het beleggingsbeleid van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) en de gevolgen van de bank- en kredietcrisis

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) is een naamloze vennootschap met het Vlaamse Gewest als enige aandeelhouder. PMV bekleedt intussen een sleutelpositie in de Vlaamse economie. Dat gebeurt enerzijds via de lijn naar kmo's, waar de business unit PMV-kmo van bij het prille begin tot en met de internationalisering van een kmo middelen aanreikt om de financieringscyclus van een bedrijf te faciliteren. PMV speelt ook een belangrijke rol in de culturele industrie. Anderzijds treedt PMV-pps op als investeerder in infrastructuur.

Het spreekt dus vanzelf dat, als er iets fout zou lopen bij de Participatiemaatschappij Vlaanderen, er gevolgen zouden dreigen voor de hele Vlaamse economie.

We leven in een hectische tijd op financieel en economisch vlak. In de pers zijn er een aantal berichten verspreid als zou PMV belangrijke verliezen hebben geboekt. U hebt daar ook al op gereageerd, mijnheer de minister. De kwestie werd al in andere commissies dan deze aangekaart. In die zin haalt de actualiteit de originele interpellatie in. Deze namiddag hebben we nog

een gedachtewisseling met mensen van PMV in de commissie voor Economie.

U hebt op een gegeven moment gesteld dat de Vlaamse overheid geen CDO-beleggingen (collateralized debt obligation) heeft gedaan, maar dat er wel een probleem was met de Baker Street- en Pembridge Square Finance-programma's, waarop wel wat verlies dient te worden geboekt.

Wat zijn nu precies de gevolgen van de huidige bank- en kredietcrisis voor PMV? Wat is de positie met betrekking tot Baker Street en Pembridge Square – de zogenaamde 'rommelkredieten'? Moeten er PPS-projecten die op korte of middellange termijn gepland zijn, bijgestuurd of uitgesteld worden?

U stelt dat u op korte termijn, omdat de markt er niet goed voorstaat, een aantal conservatieve kortetermijnbeleggingen wilt doen. Moeten we dan ook niet op de lange termijn een aantal bijstellingen doen met betrekking tot de financiële politiek van PMV? Die bijstellingen moeten er enerzijds op gericht zijn om veiligheid in te bouwen en anderzijds om PMV opnieuw tot een vehikel te maken – en dat past ook in het debat van gisteren tijdens de plenaire zitting – om de relance van de economie voor te bereiden.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, aansluitend bij de interpellatie van de heer Van Malderen, wil ik mijn verwondering uiten.

We hebben de instrumenten PMV en ARKimedes (ARK: Activering van RisicoKapitaal) opgericht. ARKimedes heeft blijkbaar een aantal beleggingen gedaan. Ik wil het nu niet hebben over eventuele verliezen, maar blijkbaar zijn er vanuit de Vlaamse overheid middelen ter beschikking gesteld die zo ruim waren, waardoor die niet werden aangewend waarvoor ARKimedes eigenlijk was opgericht – investeren in bedrijven, participaties nemen en ondersteunen –, maar gewoon werden belegd, niet op zeer korte termijn, maar eigenlijk op iets langere termijn. Voor zover we daar enkele weken geleden in een andere commissie informatie over hebben gekregen, zouden die middelen pas vrijkomen in 2010-2011.

Ik dacht dat ARKimedes en PMV niet zijn opgericht met de bedoeling om te beleggen. Achteraf is het natuurlijk gemakkelijk om te zeggen dat er risico's aan verbonden waren, dus daar wil ik het zelfs niet over hebben. Die instrumenten waren niet opgericht om te beleggen, en toch heeft men het gedaan. Was u, als Vlaamse overheid, te ruim met de middelen? Of gingen PMV en ARKimedes eigenlijk hun doelstellingen te buiten en hebben ze dingen gedaan die niet tot hun opdracht behoren – in dit geval zelfs met nadelige financiële gevolgen?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de voorzitter, ik wil me graag aansluiten bij de interpellatie van de heer Van Malderen. De aandacht voor de beleggingspolitiek van PMV stijgt natuurlijk. We hebben vorige week eigenlijk al dezelfde discussie gehad in de commissie voor Economie.

Vorig jaar heb ik daar een eerste vraag over gesteld. Toen was het nog een beetje onduidelijk wie erop ging antwoorden, want de bal werd toen een paar keer heen en weer gekaatst tussen minister Ceysens en minister Van Mechelen.

Toen waren de eerste signalen al bekend. Ik sluit me aan bij de vragen van de heer Van Malderen. Minister Ceysens heeft er vorige week al een beetje op geantwoord. Ik denk dat in de toekomst PMV en alle deel fondsen wellicht voorzichtig zullen omgaan met beleggingen. Ik denk wel dat daarover intussen duidelijkheid bestaat.

Mijnheer de minister, ik wil ook graag eens polsen hoe u dat ziet, als minister van Begroting. De indruk is dat PMV en alle andere op een berg geld zitten en dat daar de voorbije jaren capaciteit is opgebouwd. We hebben toch wel de indruk dat zij hun opdracht nogal streng hebben bekeken. Zij hebben eigenlijk een complementaire, aanvullende functie bij wat de private kapitaalmarkt aan middelen kan verschaffen voor nieuwe projecten. Zij moeten het risicokapitaal ondersteunen en hebben eigenlijk een duidelijke opdracht om innovatieve projecten, waarvan het rendement niet zo zeker is, in eerste instantie te ondersteunen.

We horen regelmatig berichten uit de sector dat de verschillende vehikels van PMV nagenoeg, om niet te zeggen volledig, dezelfde ratio hanteren inzake rendement als de privébanken. Men kan zich afvragen of die complementaire functie van PMV voldoende wordt ingevuld. Ik denk dat dat een kapitale vraag is.

Naast de vragen over de beleggingspolitiek is voor mij de fundamentele vraag hoe de Vlaamse Regering de acties van de voorbije maanden en jaren inzake de invulling van de opdracht van de kernfunctie van PMV en de vehikels van PMV evalueert. Hoe gaat de Vlaamse Regering – vrijdag staan een aantal punten op de agenda van de Vlaamse Regering – de middelen die nog voorhanden zijn in PMV en die vehikels echt laten renderen, bij manier van spreken, of laten gebruiken voor de doelstelling? Zeker met de kredietschaarste, die er al of niet is, in het achterhoofd, moet PMV meer dan ooit de rol spelen die ze initieel heeft gekregen, namelijk het verschaffen van voldoende risicokapitaal voor innovatieve projecten in de Vlaamse economie.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de voorzitter, wij hadden een vraag willen indienen naar aanleiding van een aantal opmerkingen die de LDD-partij heeft gemaakt. Jammer dat die parlementsleden hier vandaag niet zijn bij de interpellatie van de heer Van Malderen.

Mijnheer de minister, ik denk dat we van u, als minister van Financiën en Begroting, eens een totaaloverzicht moeten krijgen van wat nu de repercussies zijn van heel de financiële crisis.

PMV heeft er in het jaarverslag op gewezen wat de eventuele consequenties zijn. ARKimedès heeft dat ook gedaan. Op de vraag van de heer Van den Heuvel aan minister Ceysens over de beleggingen van het ARKimedès-Fonds (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. C-78, 5*), op 6 december 2007 heeft de minister een min of meer duidelijk antwoord gegeven.

We hebben de pps-constructies. We hebben het daar gisteren nog over gehad. Wat is de weerslag van het Dexia-verhaal? Wat is de weerslag van de financiële crisis voor de begroting van de overheid?

Dit is één onderdeel, maar er zijn natuurlijk nog andere aspecten die ook de nodige consequenties zullen hebben.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, collega's, op 6 december 2007 heeft minister Ceysens vrij uitgebreid geantwoord op de vragen die werden gesteld (*Hand. VI. Parl. 2007-08, nr. C-78, 5*). Over de bevoegdheden zei minister Ceysens: "Het klopt dat minister Van Mechelen voogdijminister is van PMV. Maar als het concreet over onze economische financieringsinstrumenten gaat, is het mijn verantwoordelijkheid."

Ik heb ook begrepen dat deze namiddag een vrij uitgebreide hoorzitting is geprogrammeerd met de mensen van PMV, om eens te kijken waar ze mee bezig zijn.

Mijnheer Tavernier, waar komt dat geld vandaan? PMV heeft in het kader van ARKimedès een publieke bevraging georganiseerd om in te tekenen op het ARKimedès-fonds. Men heeft op dat ogenblik 110 miljoen euro opgehaald op de private kapitaalmarkt. U weet dat 75 miljoen euro gegaan is naar aandelen en 35 miljoen euro naar obligaties.

Op enkele dagen tijd was die 110 miljoen euro binnen. Het geld dat binnenkomt en nadien moest worden belegd, stond ondertussen natuurlijk binnen PMV geparkeerd. Men zet dat niet op een gewoon deposito spaarrekening. Men heeft daar een belegging mee aangegaan.

Zo kom ik op de meer concrete vragen van de heer Van Malderen.

Het is misschien belangrijk dat we eerst een aantal hardnekkige onduidelijkheden of onjuistheden corrigeren. Dat is dan gewoon informatief. Mijnheer Van Malderen, voor de meeste mensen zijn CDO's rommelkredieten. Dat is natuurlijk iets te eenvoudig of op zijn minst ongenueanceerd.

Een CDO is eigenlijk een gestructureerd kredietproduct waarbij kleinere, onderliggende activa met vaste periodieke inkomsten worden verpakt tot een groter geheel dat dan op zijn beurt wordt verhandeld. Het risico van een CDO wordt bijgevolg bijna uitsluitend bepaald door het risicoprofiel en de kwaliteit van die onderliggende activa. Zoals u zich kunt inbeelden, zijn er dus honderden vormen van CDO's, waarvan de meest bekende natuurlijk diegene zijn met uitsluitend Amerikaanse subprime hypotheek als onderliggende activa. Dat zijn de echte rommelkredieten.

Maar er zijn eveneens CDO's die kwaliteitsvolle obligatieleningen aan gereputeerde bedrijven als onderliggende activa hebben. U zult begrijpen dat de risico's verbonden aan de eerste soort natuurlijk veel hoger liggen dan die van de tweede soort, maar ook de rendementen zijn natuurlijk compleet verschillend.

Het verschil van de waarde van de CDO wordt duidelijk gemaakt door de rating die men eraan geeft. Daarmee wordt duidelijk gemaakt of men risicovol of risicoloos belegt. Het spreekt voor zich dat PMV als overheidsinstelling geacht wordt zo risicoloos mogelijk te beleggen, zij het dat er ondertussen worldwide wel een en ander misgelopen is op de financiële markten.

Ik wil het nu specifiek hebben over de beleggingsproducten van PMV. Wij, als Vlaamse overheid, hebben, zoals ik heb gezegd als reactie op het communiqué van LDD, geen enkele belegging in CDO's. Mijnheer Peumans, vanuit de Vlaamse overheid hebben we, naar kasbeheer, geen CDO's. We hebben die ook niet met de gelden die bij het Vlaams Toekomstfonds stonden. Die werden allemaal vrij risicoloos belegd in kascertificaten en dergelijke, maar we hebben geen CDO's in onze portefeuille.

We hebben aan de heer Hedwig Van der Borght, secretaris-generaal van het Departement Financiën en Begroting de opdracht gegeven om te screenen of er, buiten PMV, nog ergens anders risico's zijn. We zullen dat misschien tijdens de begrotingsbespreking meenemen in de rapportage en wat meer inzicht geven, in de mate dat we dat kunnen samenstellen.

De voorzichtigheid die we zelf als overheid hebben, is natuurlijk ook aanbevolen aan onze 100 percentdochters

en aan de PMV-dochters zoals ARKimedes, Via-Invest en Novovil.

De beleggingen zijn ab initio tijdelijk, omdat de middelen volgens een afgesproken meerjarenplanning ingezet moeten kunnen worden, om ze te gebruiken als risicodragende investeringen. Vanzelfsprekend is het opnemen van dat kapitaal uiteraard in de tijd gespreid.

PMV heeft in het verleden een deel van haar beleggingsportefeuille ingevuld met zogenaamde CDO's, die uitgegeven werden door haar huisbankier – KBC –, en die hoofdzakelijk gebaseerd zijn op bedrijfsobligaties.

Deze beleggingen pasten bijna volledig binnen de beleggingsstrategie van de onderneming en haar dochters. De ratings van deze producten waren de hoogst mogelijke. Om u een voorbeeld te geven: de rating van de beleggingen lag hoger dan de rating die de Vlaamse overheid op dat ogenblik had.

Ik heb een detailoverzicht gevraagd van de ratings van die producten. Bij KBC heeft men voor 16 miljoen euro ingetekend op een CDO Baker Street. 4 miljoen euro heeft daar een rating AAA, 7 miljoen euro tranche A2 AA en 5 miljoen euro AA. Als men weet dat de Vlaamse overheid AA+ heeft, zijn dat zeer hoge ratings.

Er werd in oktober 2006 ingeschreven op de CDO Pembridge Square voor een bedrag van 12 miljoen euro. 2 miljoen euro had een AAA-rating, 5 miljoen euro had een AA+-rating en 5 miljoen euro had een AA-rating. Dus dat zijn stuk voor stuk zeer hoge ratings die men aan deze producten heeft gegeven.

Als we dat bekijken met de bril van dat moment, is er eigenlijk op safe gespeeld. Als men belegt in AAA-producten, kan men bij mijn weten niet beter doen. Men kan het op de bank zetten of geld in de grond stoppen, maar dan zou ik, met mijn katholieke opvoeding, willen verwijzen naar wat daarover staat in de bijbel, met betrekking tot het gebruik van de talenten. Ik denk dat men op dat ogenblik heeft belegd in CDO's van de hoogst mogelijke rating.

Op dat ogenblik, en dat is een beetje het probleem van vandaag, was de secundaire markt voor dergelijk kwaliteitsvol papier zeer goed uitgebouwd. Maar deze secundaire markt is in elkaar gestort, met alle consequenties van dien naar valorisatie.

Laten we ook duidelijk stellen dat deze beleggingen slechts een deel uitmaken van de totale beleggingsportefeuille, waarbij er uit voorzichtigheidsoverwegingen een risicospreiding was.

De afgelopen maanden is op de financiële markten gebeurd wat niemand voor mogelijk hield. Dat moet ik u

niet uitleggen. De lage marktwaardering die op dit ogenblik aan de CDO's wordt gegeven, is het pure gevolg van een financiële markt die uitzonderlijk heeft gereageerd. Dat heeft vanzelfsprekend ook invloed gehad op de boekhoudkundige waarde van de CDO-producten in de PMV-portefeuille, en heeft geleid tot theoretische afwaarderingen. Ook de banken moeten dat vandaag massaal doen, KBC drie weken geleden nog voor meer dan een miljard euro.

De visualisering van de theoretische waardeverminderingen is dus vooral het gevolg van de algemene marktomstandigheden en niet noodzakelijkerwijs van de intrinsieke kwaliteit van de onderliggende waarden van de CDO's. Daar zitten echt goede bedrijfsobligaties in, die op het juiste moment gevaloriseerd zullen worden.

In dat opzicht menen we te mogen aannemen – maar ik heb geen glazen bol, en als het over financiële markten gaat, heeft niemand die – dat de huidige faciale waardeverminderingen die worden geboekt wellicht een tijdelijk fenomeen zijn en dat op het ogenblik van realisatie van de CDO's, tussen 2012 en 2017, of desnoods eerder als de markt zich herstelt, deze vanzelfsprekend beduidend hoger kunnen noteren dan hun huidige theoretische marktwaarde.

Niettemin, en het is ook belangrijk om wat dat betreft transparant te zijn, mocht het allerslechtste scenario zich voordoen, namelijk het jarenlang voortduren van de financiële crisis, dan nog zullen ingevolge de engagementen die werden overeengekomen tussen PMV en de bankier, bij het afsluiten van de contracten in het verleden, de verliezen op de totale CDO-positie van PMV toch beperkt kunnen blijven. Er werd een zogenaamde 'floor' gelegd in de CDO's, waardoor er een zekere afdekking is.

Het wordt driemaandelijks geëvalueerd. Die evaluatie is zelfs te vinden op de website van PMV, dus daar is geen groot geheim aan verbonden.

We zullen dit aandachtig blijven opvolgen, ook vanuit de overheid. Maar we gaan er toch van uit dat we door niet halsoverkop te willen valoriseren, de faciale waardevermindering die er vandaag is voor een groot deel zullen kunnen recupereren.

Met betrekking tot de beleggingspolitiek wil ik nog zeggen dat het een bevoegdheid is, in eerste instantie, van de raad van bestuur van PMV. In tweede instantie is het een bevoegdheid van de dochters van PMV, zijnde ARKimedes, Via-Invest en Novovil. In derde instantie wil ik u meegeven dat ondertussen ook een thesauriecomité werd opgericht, dat uiteindelijk ook nog bijkomend advies geeft aan de raden van bestuur met betrekking tot de beleggingspolitiek.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer Peumans, ik weet ook wat de aanleiding was van die artikelen, en dus ook van mijn interpellatie. Maar ik noem liever geen mensen die hier vandaag niet zijn, en die twee weken geleden in de commissie voor Economie, toen daar vragen werden gesteld, ook het woord niet hebben genomen. Blijkbaar lopen er in dit parlement mensen rond die op straat moord en brand schreeuwen, maar die zich niet verwaardigen om tot hier te komen op het moment dat het punt op de agenda staat. En dat gaat zeker niet over u, mijnheer Peumans.

Mijnheer de minister, ik ben blij dat u in uw antwoord uw verantwoordelijkheid opneemt. U had bij wijze van spreken ook paraplu kunnen spelen en zeggen dat de verantwoordelijkheid bij de raad van bestuur van PMV ligt. Het oprichten van een thesauriecomité is een nuttige stap.

In verband met de oorsprong van de middelen wil ik het volgende opmerken. Ik heb ARKImedes bij een begrotingsbespreking ooit het groeiende spaarvarkentje van de Vlaamse overheid genoemd, omdat daar 110 miljoen euro is opgehaald. Het fiscale voordeel dat aan die ophaling verbonden is, was op dat moment uiteraard uitgekeerd. De middelen bleven zich op dat moment echter oppotten en kwamen zeer geleidelijk op de markt, terwijl er toen sprake was van een roep om risicokapitaal. Intussen is het varkentje blijkbaar wat magerder geworden, maar zonder dat het daarom ongezond hoeft te zijn.

Met betrekking tot de CDO's ben ik niet ongevoelig voor het historische argument van de 'hineininterpretatie'. We moeten een heel goed onderscheid maken tussen wat toen, in tempore non suspecto, als normaal werd aanvaard en de huidige toestand én een toekomstige situatie. Dat betekent ook dat je lessen moet trekken uit de geschiedenis. Je kunt vandaag geen mensen veroordelen als ze met de inzichten van toen een op dat moment juiste keuze maakten. Je kunt mensen wel verwijten dat ze uit eventuele fouten geen lessen zouden trekken.

Ik kan mij perfect voorstellen dat onderdelen van die lopende CDO's vandaag effectief ondergewaardeerd zijn, en dat het dus weinig nut heeft om ze nu paniekerig te liquideren. We moeten mijns inziens wel de afweging maken als we dat kapitaal in de economie brengen. Zullen we wachten tot we een volledig waardeherstel hebben, en maatschappelijk enigszins vertraagd inspelen? Of proberen we daar mee te wegen, om versneld te kunnen investeren, en zo misschien minder zuivere cash te hebben, maar door de versnelde inbreng in de economie wel een grotere maatschappelijke winst te realiseren? Dat is een overweging die ik wil meegeven. We zullen dat deze namiddag ook aankaarten tijdens de gedachtewisseling met de mensen van PMV.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik wil de collega's danken voor de sereniteit van het debat. U stelt terecht, mijnheer Van Malderen, dat we een onderscheid moeten maken tussen vandaag en het verleden. Vandaag weten we wat we weten.

Ik geef u nog een bedenking mee. U weet dat PMV marktconform moet werken en de klassieke spelregels moet volgen, om op die manier ook het risico van consolidatie te vermijden. Dat is voor ons altijd een dreigend gevaar met dit soort instellingen. Het is goed dat ze hun eigenheid hebben. Ik zit daar niet op toe te kijken, laat staan dat ik ingrijp. PMV moet daar met zijn raad van bestuur zo 'stand-alone' mogelijk kunnen werken.

Ik heb u daarnet de ratings van de CDO's gegeven. We hebben hierover ook onderhandeld met de banken. Ik geef u één vergelijking. Drie weken geleden werden hier tienjaarlijkse OLO's verhandeld op de markt aan 40 procent van de uitgiftewaarde – om maar te zeggen hoe erg het gesteld was. Op een bepaald moment was het zo dat er zelfs geen secundaire markt meer was voor kas-certificaten. En dan praat ik over twee weken geleden.

Het is dus enorm ingrijpend. Of het nu over inflatie of economische groei gaat, we kunnen nu maar één ding doen: ons gezond verstand gebruiken en de tijd die nodig is, gebruiken om de financiële markten te zien stabiliseren. Nadien kunnen we zicht krijgen op de impact op de reële economie. Ik vrees dat we al ver in het voorjaar van 2009 zullen zitten vooraleer we echt zullen weten hoe we eruit raken en wat de gevolgen zijn. Daarom pleiten we nu zo veel mogelijk voor grote voorzichtigheid. Ik ben ook blij dat men binnen PMV nu al maanden met een thesauriecomité werkt met grote specialisten – maar wie is vandaag nog een grote specialist in de financiële markten?

De voorzitter: Het incident is gesloten.

